

інших регіонів, які перерозподіляються через державний бюджет. Тому, система місцевих податків і зборів потребує подальшого вдосконалення і реформування.

Література:

1. Бачо Р.Й., Гапак Н.М., Иллар Е.Й. Оцінка ролі місцевих податків і зборів у забезпеченні фінансової безпеки органів місцевого самоврядування. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Сер: Економіка. 2013. с. 16-25. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvuues_2013_4_5.pdf.
2. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua>.
3. Майбуров И. А., Иванова Ю. Б., Крисоватый И. А., Реформирование налоговых систем. Теория, методология и практика: монографія, 2011. 352 с.
4. Тараненко В., Шевченко Н. Оцінка фіскальної ефективності місцевого самоврядування у Дніпропетровській області. *Ефективна економіка*. 2013. №1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2361>.

Розмахніна Наталія Миколаївна

ст. гр. ФМ-11, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мелих О.Ю.

СПОЖИВЧА ПОВЕДІНКА ДОМОГОСПОДАРСТВ: СУТНІСТЬ ТА ВЕКТОРИ ОПТИМІЗАЦІЇ

У сучасних соціально-економічних умовах домогосподарство відіграє важливу роль у економічній системі. У ринковій економіці це, перш за все, постачальник продуктивних ресурсів і споживач різних товарів, й, таким чином, воно бере участь у створенні національного продукту.

Найважливішим показником добробуту населення, що повною мірою відображає основні тенденції ринкової трансформації економіки, є споживча поведінка домогосподарств. Домогосподарство виступає важливою соціально-економічною складовою суспільства, первинним суб'єктом економічної системи і представляє інтереси всього населення. Зараз члени домашнього господарства приймають активну участь у різноманітних сферах життєдіяльності країни та виконують велику кількість різних функцій, серед яких важливе місце посідає споживання матеріальних й нематеріальних благ [2].

Особливої уваги сьогодні потребує вивчення сукупності чинників, які значно впливають на формування споживчої поведінки домогосподарств у сучасних соціально-економічних умовах.

На структуру та рівень споживання в Україні впливає певний перелік факторів, серед яких можна виділити: рівень доходів споживачів, загальну диференціацію доходів, особливості ментальності, культуру споживання.

У 2018 р., як і у 2017 р., спостерігалось подальше зростання доходів домашніх господарств. Зокрема, підвищення 01.01.2018 р. мінімальної заробітної плати, з 3200 грн. до 3723 грн., стало одним із чинників зростання в першому кварталі реальної заробітної плати на 10,8%. Та, незважаючи на дану тенденцію, як свідчать результати вибіркового опитування домогосподарств, що було проведене Державною службою статистики України у 2018 році, майже 40% респондентів зазначили, що, незважаючи на зростання доходів, доводиться відмовлятися у найнеобхіднішому, крім харчування [5].

Крім того, українські споживачі піддаються впливу таких специфічних чинників, як вплив досвіду та способу життя, що склалися в централізованій плановій економіці; нестабільність та складність економічної ситуації в країні; поява нових економічних процесів і т. д. [3].

Значне місце у формуванні споживчої поведінки домогосподарств забезпечує соціально-психологічна роль кожного члена сім'ї. Наприклад, група британських економістів визначає лише п'ять дій, які можуть виконувати чоловік, жінка, діти або інші родичі. Вчені вказують, що одну і ту ж роль може зіграти кілька "дійових осіб" і виділяють такі ролі членів домогосподарства при здійсненні покупок:

- 1) ініціатор (контролер) покупки;
- 2) людина, що здійснює вплив;
- 3) член родини, що приймає рішення;
- 4) покупець;
- 5) користувач [1].

Покупцем може виступати один представник родини або рішення приймається спільно декількома членами сім'ї.

У маркетингових дослідженнях, спрямованих на вивчення споживчої поведінки домогосподарств (сім'ї), слід враховувати, що з плином життя структура сім'ї змінюється і проходить кілька стадій розвитку. Цей процес називається сімейним життєвим циклом і має чотири основні етапи.

Фаза I – етап бездіяльності, який може характеризуватися інтересом до розваг, моди, покупки одягу, автомобілів, меблів, відпусток.

Фаза II – молоді пари, які не мають дітей. Цей етап характеризується дуже високою інтенсивністю покупок, у тому числі товарами тривалого користування.

Фаза III – "повне гніздо". Народження дітей призводить до збільшення витрат, тому що потрібно купувати побутові товари, дитячі товари, іграшки. Та не дивлячись на погіршення фінансового стану, часто на цьому етапі сім'ї здійснюють придбання житла. З ростом добробуту сім'я купує все більше і більше різних товарів, не пов'язаних з основними потребами.

Фаза IV – "порожнє гніздо". Дорослі діти вже живуть окремо. Більшість сімей задоволені своїм фінансовим становищем, тому збільшується інтерес до предметів розкоші. Після виходу на пенсію сімейні доходи починають різко знижуватись, а попит на ліки та медичні послуги зростає [4].

Важко переоцінити і вплив культурних чинників на споживчу поведінку людей, адже кожна країна має свої певні традиції, правила. Наприклад, в країнах, які сповідують іслам заборонене вживання свинини і алкоголю, тому ці продукти попитом там не користуються.

Проте найвагомим чинником, що впливає на споживчу поведінку є дохід конкретної сім'ї чи конкретної особи. Він впливає на величину заощаджень та якість придбаних товарів і послуг.

Література:

1. Ватаманюк М. М. Споживча поведінка домогосподарств в умовах перехідної економіки. *Фінанси України*. 2004. №12. С. 75-76.
2. Станкевич Ю. Ю. Характеристика споживчої поведінки вітчизняних домогосподарств. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. №7. С. 49-52.
3. Левків Г. Я. Основні елементи моделювання поведінки споживача. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.
4. Ларіна Я. С. Поведінка споживача: навч. посіб. Київ: Академія, 2014. 224 с.
5. Мелих О. Ю. Фінансові ресурси українських домогосподарств: проблеми формування та використання. *Четверті Всеукраїнські наукові читання пам'яті С.І. Юрія* : збірник наукових праць [Тернопіль, 27 листопада 2018 р.] / за ред. д.е.н., проф. О. П. Кириленко. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. С. 56 – 60.

Романець Марія Володимирівна

ст. гр. Ф-42, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Малиняк Б.С.

РОЛЬ ВИДАТКОВОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ДЛЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Видатки місцевих бюджетів мають значний вплив на соціальний, культурний, економічний розвиток держави та адміністративно-територіальних одиниць. При забезпеченні суспільних потреб мешканців певної території за рахунок місцевого бюджету постає можливість більш повно враховувати їхні інтереси, оскільки саме місцева влада володіє інформацією про потреби та вподобання громадян і може створити